

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ ДО ЕКЗАМЕНУ З КУРСУ «ПЕДАГОГІКА І ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ»

1. Загальнопедагогічні питання

1. Закон України “Про освіту” від 5.09.2017 р., його значення для школи і педагогічних працівників.
2. Мета і структура освіти в Україні (за Законом України “Про освіту” 2017 р., преамбула, розділ II).
3. Основні засади реформування загальної середньої освіти відповідно до Концепції реалізації державної освітньої політики “Нова українська школа” від 14.12.2016 р., № 988 р.
4. Основні положення Закону України “Про повну загальну середню освіту” (2020 р.).
5. Закон України “Про позашкільну освіту”, його роль у вдосконаленні роботи закладів позашкільної освіти.
6. Концепція національного виховання (1994 р.), Національна доктрина розвитку освіти в Україні (2002 р.), Концепція національно-патріотичного виховання дітей і молоді (2015 р.) і їхнє значення для організації та проведення виховної роботи у різних типах навчальних закладів.
7. Найвидатніші творці педагогіки як науки (Я.А. Коменський, Й.Г. Песталоцці, К. Ушинський, О. Духнович, С. Русова, Г.Ващенко, А.Макаренко, В. Сухомлинський).

2. Загальні основи педагогіки

8. Педагогіка як наука і навчальна дисципліна. Предмет і завдання педагогіки, її взаємозв'язок з іншими науками.
9. Основні категорії педагогіки, їх коротка характеристика.
10. Науково-педагогічне дослідження, його основні етапи.
11. Характеристика методів науково-педагогічного дослідження.
12. Характеристика основних понять теми “Розвиток, виховання і формування особистості”.
13. Соціальна суть особистості, фактори, які впливають на її формування.
14. Роль спадковості та середовища у формуванні особистості.
15. Поняття про формування особистості. Роль виховання у цьому процесі.
16. Вікова періодизація дітей та юнацтва в педагогіці; поняття про акселерацію та ретрадацію.
17. Учитель як організатор навчально-виховного процесу, його функції. Закон України “Про освіту” (2017 р.) про права й обов'язки педагогічних, науково-педагогічних і наукових працівників (розділ IV).
18. Педагогічна культура учителя сучасного ЗСО: сутність поняття, складові педагогічної культури.
19. Сутність поняття “педагогічна майстерність учителя”; структура і рівні педагогічної майстерності.
20. Педагогічна техніка учителя: сутність поняття, основні компоненти, шляхи формування педагогічної техніки.
21. Зовнішня техніка вчителя (загальна характеристика).

22. Поняття про внутрішню техніку педагога (загальна характеристика).
23. Стилї педагогічного спілкування учителя, їхня характеристика.
24. Техніка мовлення вчителя як складова техніки спілкування з учнями.
25. Умови ефективності та шляхи вдосконалення професійного мовлення вчителя.

3. Теорія виховання

26. Виховання як процес цілеспрямованого формування особистості. Мета виховання.
27. Сутність, мета, завдання, основні принципи національного виховання (за Концепцією національного виховання 1994 р.).
28. Поняття про громадянське виховання, його мета, завдання і шляхи реалізації (за Концепцією громадянського виховання).
29. Система виховної роботи в школі, її орієнтовний зміст.
30. Закономірності виховання, їх характеристика.
31. Принципи виховання, їх характеристика.
32. Поняття про методи виховання, різноманітні підходи до їх класифікації.
33. Методи формування свідомості особистості (коротка характеристика).
34. Методи організації діяльності і формування досвіду громадської поведінки (коротка характеристика).
35. Методи стимулювання діяльності і поведінки, їх характеристика.
36. Проблема колективу в працях А.Макаренка та В.Сухомилинського. Ознаки колективу, його структура, стадії розвитку.
37. Динаміка і стадії розвитку колективу. Система перспективних ліній. Традиції колективу.
38. Поняття про науковий світогляд, його основні риси, шляхи формування.
39. Розумове виховання, його завдання і зміст. Знання, уміння та навички як основа розумового виховання.
40. Етика як основа морального виховання. Завдання, зміст і форми морального виховання в школі.
41. Система трудового виховання в школі. Основні види трудової діяльності учнів. Профорієнтація в школі, її характеристика.
42. Національно-патріотичне виховання дітей і молоді у світлі Наказу МОН України № 641 від 16 червня 2015 р. та Додатку до нього.
43. Економічне виховання учнів, його роль у підготовці школярів до трудової діяльності. Форми економічного виховання в школі.
44. Естетика як основа естетичного виховання в школі, його джерела і завдання. Позакласна робота з естетичного виховання.
45. Зміст і форми фізичного виховання учнів у школі.
46. Завдання, зміст і форми правового виховання учнів.
47. Завдання, зміст і форми екологічного виховання учнівської молоді.
48. Класний керівник, його функції та форми виховної роботи (за чинним Положенням про класного керівника). Планування й облік виховної

діяльності класного керівника.

49. Зміст і форми позакласної виховної роботи з учнями.
50. Зміст і форми позашкільної виховної роботи з учнями.
51. Спільна виховна робота школи, сім'ї та громадськості у світлі законодавчо-нормативних освітніх документів сучасності.

4. Дидактика

52. Поняття про дидактику та її основні категорії.
53. Поняття про процес навчання, його двобічний характер.
54. Характеристика структури процесу засвоєння знань.
55. Види навчання, їх характеристика.
56. Зміст освіти в сучасній українській національній школі та способи його реалізації. Сутність поняття “Державний стандарт освіти”.
57. Поняття про принципи навчання; характеристика трьох із них (за вибором студента).
58. Науковість, свідомість, активність учнів у навчанні та наочність як важливі принципи навчання.
59. Поняття про методи навчання.
60. Методи організації навчально-пізнавальної діяльності (за джерелом знань).
61. Методи стимулювання навчально-пізнавальної діяльності.
62. Методи контролю і самоконтролю в навчанні, їх характеристика.
63. Поняття про форми організації навчання.
64. Класно-урочна система Я.А.Коменського.
65. Урок як основна форма організації навчального процесу.
66. Типологія і структура уроків.
67. Гуртки, факультативи й екскурсії як організаційні форми навчання.
68. Лекції, семінари і практикуми як організаційні форми навчання.
69. Індивідуальні та групові консультації як форми розвитку навчальних можливостей учнів, попередження і подолання їх неуспішності.
70. Поняття про інноваційні технології навчання, їх класифікація.
71. Контроль знань, його принципи та види.
72. Оцінка й оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів.
73. Домашня робота учнів, її норми. Подолання неуспішності в школі.

5. Школознавство

74. Принципи управління і керівництва школою.
75. Державні органи управління у сфері освіти, їх повноваження (за Законом України “Про освіту” 2017 р., розділ VII).
76. Органи громадського самоврядування в загальноосвітньому навчальному закладі (відповідно до Закону України “Про освіту” 2017 р., розділ VII).
77. Педагогічна рада школи, зміст і організація її роботи.
78. Методична робота в школі, її роль у зростанні педагогічної майстерності вчителів.
79. Поняття про педагогічний досвід, його вивчення, узагальнення та поширення.

80. Планування роботи школи. Види планів у школі.
81. Форми та види внутрішнього (внутрішкільного) контролю.
82. Директор школи як безпосередній керівник навчального закладу (права, обов'язки, зміст його роботи відповідно до вимог найновіших законодавчих документів).
83. Функціональні обов'язки заступника директора школи із навчально-виховної роботи.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

Першоджерела

1. Закон України “Про вищу освіту” від 1.07.2014 р. №1556–VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 37–38.
2. Закон України “Про повну загальну середню освіту”. 2020. Інтернет-ресурс.
3. Закон України “Про освіту” від 5.09.2017 р. Київ : Алерта, 2018. 120 с.
4. Закон України “Про позашкільну освіту”. *Законодавчі акти України з питань освіти*. Київ : Парлам. вид-во, 2004. С. 106–128.
5. Концепція національно-патріотичного виховання дітей і молоді: Наказ МОН України від 16.06.2015 р. № 641 та Заходи щодо її реалізації. [Інтернет-ресурс].
6. Концепція «Нова українська школа»: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
7. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року: Схвалена Кабміном України 14.12.2016р. №988-Р. Інтернет-ресурс.
8. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. URL: http://oneu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/11/nsro_1221.pdf.
9. Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти від 29.06.2006 р. Інтернет-ресурс.
10. Положення про загальноосвітній навчально-виховний заклад: Постанова Кабміну України від 27. 08. 2010 р. № 778 зі змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів № 28 від 22.01. 2014 р.
11. Ващенко Г. Праці з педагогіки та психології. Київ, 2020. 328 с.
12. Макаренко А. Методика виховної роботи : зб. творів. Київ : Рад. школа, 1990. 368 с.
13. Русова С. Вибрані педагогічні твори. Київ : Освіта, 1996. 304 с.
14. Сухомлинський В. Вибрані твори в п'яти томах. Київ : Рад. школа, 1976–1977.
15. Ушинський К. О. Вибрані педагогічні твори : у 2 т. Київ : Рад. школа, 1983.

Література

16. Аненкова І. П., Байдан М. А., Горчакова О. А., Руссол В. М. Педагогіка : нач. посіб. Львів : Новий світ – 2000, 2011. 567 с.
17. Васянович Г. Педагогічна етика : нач. метод. посіб. Львів : Норма, 2005. 344 с.
18. Вишневський О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки : посіб. Дрогобич : Коло, 2003. 528 с.
19. Волкова Н. Педагогіка: навч. посіб. Київ : Академія, 2003. 576 с.
20. Загальна педагогіка та історія педагогіки: підруч. / К. В. Аймедов та ін. [рек. МОН]. Київ : ВД “Слово”, 2014. 352с.
21. Зайченко І. В. Історія педагогіки : у 2 кн. Кн. 1 : Історія зарубіжної педагогіки. Київ : Видав. дім. “Слово”. 2010. 624 с.
22. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання : навч. посіб. Київ : Вища школа, 2005. 343 с.
23. Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л. Педагогіка : підруч. Київ : Знання, 2007. 447 с.
24. Мойсеюк Н. Педагогіка: навч. посіб. Київ, 2007. 656 с.
25. Омеляненко В. Л., Кузьмінський А. І. Теорія і методика виховання : навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 415 с.
26. Педагогічна майстерність : підруч. / за ред. І. А. Зязюна. Київ : СПО Богданова А. М., 2008. 376 с.
27. Педагогічна майстерність учителя : навч. посіб. / за ред. В. М. Гриньової, С. Т. Золотухіної. Харків : ОВС, 2016. 224 с.
28. Скільський Д. Історія зарубіжної педагогіки : посіб. Київ : Смолоскип 2011. 376 с.
29. Фіцула М. М. Педагогіка : навч. посіб. Київ : Академія, 2006. 542 с.
30. Хриков Є. М. Управління навчальним закладом : навч. посіб. Київ : Знання 2006. 365 с.
31. Якса Н. В. Основи педагогічних знань : навч. посіб. Київ : Знання, 2007. 358 с.

Допоміжна

32. Вовк Л. П. Словник навчально-педагогічних понять і термінів : метод. посіб. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2001. 83 с.
33. Гнатюк В. Концепція національного виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів. *Світ виховання*. 2007. № 4. С. 41–48.
34. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 376 с.
35. Джус О.В. Педагогічна думка української діаспори (XX століття): хрестоматія. Івано-Франківськ: НАІР, 2018. 150 с.
36. Дубасенюк О. А. Практичні завдання та задачі з курсу педагогіки : навч. посіб. Житомир, 2003. 102 с.
37. Історія української школи і педагогіки : хрестоматія / упоряд. О. О. Любар ; за ред. В. Г. Кременя. Київ : Знання, 2003. 766 с.
38. Історія педагогіки : навч. посіб. / В. О. Вихрущ та ін. Тернопіль : ТАЙП, 2015. 410 с.

39. Ковальчук В. В., Моїсєєв Л. М. Основи наукових досліджень : навч. посіб. Київ : ВД “Професіонал”, 2004. 208 с.
40. Кузьмінський А. І. Педагогіка: завдання і ситуації : практикум. Київ : Знання-Прес, 2003. 429 с.
41. Кузьмінський А. І. Педагогіка у запитаннях і відповідях : навч. посіб. Київ : Знання, 2006. 311 с.
42. Омелянєнко Л. П. Громадянське виховання. Харків : Вид. група “Основа”; “Тріада+”, 2007. 224 с.
43. Освітні технології : навч.-метод. посібн. Київ : А.С.К., 2001. 256 с.
44. Педагогіка: хрестоматія / уклад.: А. І. Кузьмінський, В. Л. Омелянєнко. Київ : Знання-Прес, 2006. 700 с.
45. Практикум з педагогіки : навч. посіб. / за заг. ред. О. А. Дубасєнюк. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 464 с.
46. Софія Русова: 3 маловідомого і невідомого. Ч. 1 : “Нєсторка української педагогічної літератури...” / упоряд. О. Джус, З. Нагачєвська. Івано-Франківськ : Гостинєць, 2006. 456 с.
47. Стєльмахович М. Г. Українська народна педагогіка : навч.-метод. посіб. Київ : ІЗМН, 1997. 232 с.
48. Українська педагогіка в персоналіях : у 2 кн. Кн. перша : ХХ–ХХІ ст. / за ред. О. В. Сухомлинської. Київ : Либідь, 2005. 622 с. ; Кн. друга : ХІХ–ХХ століття. Київ : Либідь, 2005. 630 с.
49. Чайка В. Основи дидактики: тексти лекцій і завдання для самоконтролю : навч. посіб. Тернопіль : Астон, 2002. 244 с.
50. Щєрбань П. М. Прикладна педагогіка : навч.-метод. посіб. Київ : Вища шк., 2002. 215 с.

